

ON-LINE
www.alnari.rs

E-MAIL
office@alnari.rs

Naziv originala:
Anna Godbersen
THE LUXE

Copyright © by Alloy Entertainment and Anna Godbersen, 2007
Copyright © za srpsko izdanje Alnari d.o.o. 2008

ISBN 978-86-7710-250-0

Ana Godbersen

Raskoš

Prevela Maja Kostadinović

Beograd, 2008.

*Za Suzanu
i Gordona*

Bio je to način života starih Njujorčana... način života ljudi koji su se plašili skandala više nego bolesti, koji su pristojnost stavljali ispred hrabrosti, i koji su smatrali da rđavo vaspitanje ništa ne oslikava bolje nego „scene“, izuzev ljudi koji ih podstiču.

– Idit Varton, *Vreme nevinosti*

Prolog

Ujutru, 4. oktobra 1899. godine, preminula je Elizabet Adora Holand, najstarija kći pokojnog gospodina Edvarda Holanda i njegove udovice Luize Gansvort Holand. Služba će se održati u nedelju 8. oktobra, u 10 časova pre podne, u episkopalnoj crkvi Milosti božje na Menhetnu, Ulica Brodvej broj 800.

– IZ ČITULJE NJUJORŠKIH VESTI *VORLD GAZETE*,
SUBOTA, 7. OKTOBAR, 1899.

Elizabet Adora Holand bila je za života poznata ne samo po svojoj lepoti, već i po ličnom moralu, pa je bilo ispravno pretpostaviti da će na nebu imati uzvišeno mesto sa posebno dobrim pogledom. Kada bi Elizabet u osvit određenog oktobarskog dana pogledala sa te nebeske visine na svoju sahranu, bila bi počastvovana time što su sve najbolje njujorške porodice došle da se oproste od nje.

Zakrčili su Brodvej kočijama u koje su bili upregnuti crni konji i svečano se kretali ka uglu Istočne Desete ulice gde se nalazila crkva Milosti božje. Iako trenutno nije bilo ni sunca, niti kiše, sluge su ih zaklanjale velikim crnim kišobranima, skrivajući im lica na kojima se ocrtavala tuga i šok od radoznalih očiju javnosti. Elizabet bi odobravala njihov tmurni izraz i ravnodušan stav pred radoznalošću običnih ljudi, sabijenih iza policijskih barikada. Gomila se pojavila ne bi li se iščudila zbog smrti te savršene devojke od osamnaest godina, čiji su bleštavi večernji izlasci prepričavani u jutarnjim novinama i tako im ulepšavali dan.

Tog jutra ceo Njujork je probudio hladan trzaj, obojivši nebo nedokučivom sivom bojom. Kao da Bog više nije mogao da iznedri lepotu sada kada je Elizabet Holand prestala da hoda zemljom, promrmljao je velečasni Nidllhaus dok mu se kočija zaustavljala pred crkvom. Nosioći kovčega klimnuše u znak slaganja dok su pratili sveštenika na ulicu i potom ka senkama crkve izgrađene u gotičkom stilu.

Bili su to mladići sa kojima je Liz plesala kadril na bezbrojnim balovima. Nestali bi u nekom trenutku u pravcu univerziteta Sent Džon

i Ekseter i vraćali se sa shvatanjima odraslih ljudi i silnom željom za flertom. Sada su, u crnim kaputima, sa crnim trakama, verovatno prvi put u životu izgledali ozbiljno.

Prvi je bio Tedi Kating, poznat po svojoj bezbrižnosti. Zaprošio je Elizabet dva puta a da ga pri tom niko nije uzeo za ozbiljno. Izgledao je elegantno, kao i uvek, mada bi Liz primetila jednodnevnu svetlu bradu. To je bio siguran znak duboke tuge, pošto je Tedija sluga brijaio svako jutro i u javnosti nikada nije viđen drugačije nego glatkog lica. Iza njega je išao zanosni Džejms Hejzen Hajd, koji je u maju nasledio većinu deonica Udruženja pravičnog životnog osiguranja. Jednom je dozvolio sebi da se približi licem Elizabetinom vratu, neparfemisanom mirisom gardenije, i rekao joj da miriše bolje od bilo koje gospođice sa Sen Žermena. Pratio ga je Brodi Parker Fiš, čija porodica je imala kuću odmah pored kuće porodice Holand u Gramersi parku. Za njim su išli Nikolas Livingston i Ejmos Vrivold, koji su se često nadmetali oko toga ko će biti Lizin partner na plesnom podijumu.

Stajali su mirno, oborenih pogleda, i čekali Henrija Šunmejкера koji je išao poslednji. Ugledavši ga, uglađeni ožalošćeni nisu mogli a da glasno ne uzdahnu. Ne samo zbog toga što su mu se oči uvek tako nemoralno caklile i što je uvek imao čašu pića u ruci. Tragična ironija Henrijeve uloge nosioca kovčega na današnji dan činila se duboko pogrešnom, s obzirom na to da je trebalo da se oženi Elizabet.

Konji koji su vukli mrtvačka kola bili su crni, ali kovčeg je bio ukrašen velikom trakom od belog satena pošto je Elizabet preminula kao devica. Kakva šteta, šaputali su jedni drugima dok im je iz usta izbijala sablasna para, što je rana smrt pokosila tako dobru devojkicu.

Henri je išao ka mrtvačkim kolima, tankih usana čvrsto stisnutih, dok su ga ostali nosioci kovčega pratili u stopu. Podigli su neobično lagan kovčeg i zakoračili ka vratima crkve. Nekoliko glasnih jecaja prigušeno je maramicama, dok je ceo Njujork preplavilo saznanje da više nikada neće ugledati Lizinu lepotu, njen porcelanski ten ili iskreni osmeh. Liz zapravo i nije bila tu, jer njeno telo još nije izvađeno iz reke Hadson, uprkos dvodnevним pokušajima da je pronađu. Uprkos velikoj nagradi koju je ponudio gradonačelnik Van Vik.

U stvari, cela ceremonija je bila zbrzana, mada su ljudi bili previše šokirani da bi to primetili.

Sledeća je u pogrebnoj procesiji bila Elizabetina majka. Nosila je haljinu i veo svoje omiljene boje. Gospođa Edvarda Holanda, rođena kao Luiza Gansvort, uvek je delovala zastrašujuće i na distanci, čak i prema sopstvenoj deci. Od kada joj je prošle zime muž preminuo, postala je još kruća i tvrdoglavija. Edvard Holand je bio čudak. To je postajalo sve izraženije tokom onih nekoliko poslednjih godina pre njegove smrti. Međutim, bio je najstariji sin najstarijeg sina iz porodice Holand. Iz uvažene porodice koja je obitavala na malom ostrvu Menhetn, još od dana kada se grad zvao Nju Amsterdam. Zbog toga mu je društvo uvek oprastalo kaprice. Ali, u nedeljama pre sopstvene smrti, Elizabet je kod svoje majke primetila nešto novo i žalosno. Luiza se nagingjala malo nalevo, kao da se priseća prisustva svog pokojnog muža.

Majku je u korak pratila Elizabetina tetka Idit, mlađa sestra njenog pokojnog oca. Idit Holand je bila jedna od prvih žena koja je zadržala istaknuto mesto u visokom društvu nakon razvoda. O tome se nije raspravljalo, ali se podrazumevalo da ju je njen rani brak sa španskim plemićem izložio dovoljnoj količini zlobnih šala i pijanog razvrata za ceo život. Sada je koristila svoje devojačko prezime, i delovala toliko ožalošćena Elizabetinom smrću kao da je izgubila sopstveno dete.

Potom je sledila praznina koju su svi uljudno prećutali, a za njom Agnes Džouns koja je glasno šmrkala.

Agnes nije bila visoka. Mada je ožalošćena gomila, i dalje pribijena uz redove policije, mogla da pomisli da je ta devojka dobro obučena, crna haljina koju je imala na sebi preminuloj bi delovala isuviše poznato. Elizabet je tu haljinu nosila samo jednom, na sahrani svog oca, i zatim je prosledila dalje. Haljina je popuštena u struku i skraćena. Kao što je Elizabet vrlo dobro znala, Agnesin otac je doživeo finansijski krah kada je ona imala samo jedanaest godina i bacio se sa Bruklinskog mosta. Agnes je volela da priča o tome kako je Elizabet jedina osoba koja joj je ponudila prijateljstvo u tim teškim danima. Elizabet je bila njena najbolja prijateljica, često je govorila Agnes. Mada bi Elizabet bila postićena tako preteranom izjavom, ne bi ni sanjala da ispravi sirotu devojku.

Iza Agnes je koračala Penelopa Hejs, za koju se obično govorilo da je Elizabetina prava najbolja prijateljica. Elizabet bi zaista prepoznala izrazito nestrpljenje koje je sada opsedale. Penelopa nije volela da čeka, posebno na otvorenom. Gospođa Vanderbilt, koja je stajala u

blizini, takođe je prepoznala taj njen izraz i ispustila gotovo nečujan coktaj jezikom. Sa njenim bleštavim crnim perjem, egipatskim profilom i krupnim očima dugih trepavica, Penelopi su se mnogi divili, ali joj je retko ko verovao.

Tu je bila i krajnje neprijatna činjenica za sve okupljene, da je Penelopa bila sa Elizabetom kada je njeno telo nestalo u hladnoj vodi Hadsona. Ona je, sada su to već svi znali, bila poslednja osoba koja je Elizabet videla živu. Nije da su sumnjali, naravno. Ali ipak, nije izgledala ni izdaleka dovoljno potreseno. Pod grlom je nosila bokor dijamanata, a rukom se naslanjala na strašnog Ajzaka Filipisa Baka.

Ajzak je bio daleki rođak starog klana Bakovih, tako dalek da se njegovo srodstvo nije moglo ni dokazati niti opovrgnuti. Bio je čovek izrazite veličine, za dve glave viši od Penelope i veoma snažne građe. Liz ga nikada nije naročito volela. Uvek je tajno davala prednost onome što je praktično i ispravno nad onim što je pametno i otmeno. Ajzak joj je uvek delovao kao običan kicoš. Zaista, zlatna navlaka na zubu savršeno mu se slagala sa lancem džepnog sata, koji se protezao od unutrašnjeg džepa njegovog kaputa do pantalona. Da je ona ista gospođa Vanderbilt koja je stajala nedaleko od njih naglas rekla ono o čemu je razmišljala, kako pre izgleda neukusno nego ožalošćeno, on bi to bez sumnje primio kao kompliment.

Kada su prošli Ajzak i Penelopa, ostali su ih pratili u crkvu preplivši prolaze svojom crnom odećom na putu ka klupama. Velečasni Nidlhaus stajao je na propovedaonici dok su pripadnici najboljih njujorških porodica, Šermerhornovi i Van Pejseri, Harimanovi i Bakovi, Makbrejevi i Astori, zauzimali svoja mesta. Oni koji više nisu mogli da izdrže, čak ni pod tim svetim krovom, počeli su da šapuću o šokantnom odsustvu.

Konačno, gospođa Holand je osorno klimnula svešteniku.

„Teških srca“, započeo je velečasni Nidlhaus. Bilo je to sve što je uspeo da izgovori pre nego što su se zasvođena vrata crkve širom otvorila, udarivši o kamene zidove uz glasni tresak. Ugladene dame Njujorka gorele su od želje da se okrenu i pogledaju, ali pristojnost je to, naravno, zabranjivala. Besprekorno isfriziranih glava, bile su okrenute napred, pogleda uprtog u velečasnog Nidlhausa, čiji izraz im ni malo nije pomagao u tom naporu.

Niz prolaz je jurila Dajana Holand, mlađa sestra preminule, dok joj se nekoliko lokni oslobodilo iz stiska šešira, a obrazi bili rumeni od napora. Samo bi Elizabet znala, ako je zaista gledala s neba, šta je značio osmeh koji je lagano nestao sa Dajaninog lica dok je sedala na svoje mesto u prvoj klupi.

Prva glava

Porodica Ričmond Hejs poziva vas da prisustvujete balu u čast arhitekta Vebstera Jangama, u subotu večer, šesnaestog septembra u devet sati, u njihovoj novoj rezidenciji na Petoj aveniji, broj 670, u Njujorku.

Kostimi su obavezni.

„Ivi su pitali za tebe“, reče Luiza Holand Elizabeti, tiho ali strogo.

Elizabet je osamnaest godina negovana kao majčino najvrednije bogatstvo i postala, između ostalog, pravi stručnjak za tumačenje nijansi njenog glasa. Ovaj je značio da treba odmah da se vrati u balsku dvoranu i pleše s partnerom koga joj je majka izabrala, najverovatnije s mladićem zavidnog mada blago incestoidnog porekla. Elizabet uputi izvinjavajući osmeh devojkama sa kojima je do tada sedela, Anamariji d’Alembert i Evi Barbi. Upoznala ih je ovog leta u Francuskoj. Obe su bile obučene u kostime kurtizana iz vremena Luja XIV. Elizabet im je upravo pričala kako joj Pariz sada deluje daleko, iako je baš tog jutra sišla s prekookeanskog parnog broda i vratila se u Njujork. Njena stara prijateljica Agnes Džouns takođe je bila opružena na divanu presvučenom prugastim materijalom u boji slonovače i zlata, ali od Elizabetine mlađe sestre Dajane nije bilo ni traga ni glasa. Najverovatnije zato što je sumnjala da budno motre na njeno ponašanje, što je naravno i bilo istina. Elizabetina iznerviranost zbog upornih detinjarija njene mlađe sestre naglo se pojačala, ali ubrzo je odagnala to osećanje.

Na kraju krajeva, Dajana nije uživala u formalnom predstavljanju kao Elizabeta pre dve godine, posle svog šesnaestog rođendana. Za stariju sestru Holand godina je protekla uz privatnu guvernantu, koju je delila sa Penelopom Hejs, kao i uz neke privatne učitelje, i lekcije iz vladanja, plesa i modernih jezika. Dajana je napunila šesnaest godina prošlog aprila, bez fanfara, dok je Elizabeta bila u inostranstvu.